

บทที่ 1

บทนำ

อับราฮัม ลินคอล์น ได้กล่าวถึง “ประชาธิปไตย” ไว้ว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (government of the people by the people and for the people) (ลิติต ซีรเวคิน, 2552, หน้า 13) จากคำจำกัดความดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการประชาธิปไตย ดังนั้น การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้กับประชาชนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ควรให้ประชาชนได้เรียนรู้ที่จะปกครองตนเองให้มีความเข้มแข็งเสียก่อน โดยเริ่มจากสังคมเล็ก ๆ เช่น ครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล แล้วจึงค่อยพัฒนาไปสู่การปกครองในระดับประเทศต่อไป เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศที่พัฒนาแล้วคือ ประชาชนจะต้องมีสถานะทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้เสียก่อน มิฉะนั้นจะทำให้ประชาชนมุงสนใจเรื่องของปากท้อง การทำมาหากินมากกว่าที่จะสนใจการเมือง เพราะคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ไกลตัว เป็นเรื่องของผลประโยชน์ เกี่ยวข้องกับนักการเมืองเท่านั้น ดังนั้น การเสริมสร้างประชาธิปไตยให้กับประชาชนจึงควรเริ่มจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งในกิจกรรมที่ไม่ใช่การเมือง เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การหาเลี้ยงชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ เมื่อประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นแล้ว จึงสร้างเสริมด้านความเชื่อ ศรัทธา ศาสนาซึ่งเป็นด้านจิตใจ เมื่อหลอมรวมจิตใจได้แล้วจึงส่งเสริมกิจกรรมด้านการอยู่ร่วมกัน ความพอเพียง การร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อให้ชุมชนพัฒนาเป็นชุมชนเข้มแข็ง การสร้างกิจกรรมให้ประชาชนได้เรียนรู้ที่จะปกครองตนเองและพึ่งพาตนเองได้เป็นรากฐานที่สำคัญและมั่นคงในการพัฒนาประเทศด้านประชาธิปไตย เมื่อประชาชนมีความเชื่อมีความรู้มีประสบการณ์ ในการปกครองตนเอง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพียงพอแล้วจึงค่อยขยายไปสู่กิจกรรมที่เป็นการเมืองต่อไป และต้องสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเห็นด้วยว่า ประชาธิปไตยกับการเมืองไม่ใช่มีเฉพาะการมีส่วนร่วมเพียงแค

การไปเลือกตั้งเท่านั้น แนวทางการพัฒนานี้สอดคล้องกับแนวคิดของชัชอนันต์ สมุทวณิช ที่ว่า การพัฒนาการเมืองการปกครองไปสู่ประชาธิปไตยนั้น ควรเริ่มจากกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมทางการเมือง ไปสู่กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมทางการเมือง (from non-political action to political action) (ชัชอนันต์ สมุทวณิช, 2554ฯ, หน้า 16)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่อง “ประชาธิปไตยแบบพอเพียงในประเทศไทย” (sufficiency democracy in Thailand) เป็นการศึกษาถึงแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนเพื่อเป็นรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีกำเนิดและพัฒนาการขึ้นมาในโลกตะวันตกด้วยสำนึกและความต้องการที่จะปกครองตนเองของประชาชนในระดับพื้นฐาน (รากหญ้า) จากสภาพการที่ประชาชนถูกกดขี่ข่มเหงโดยชนชั้นปกครองผ่านการเรียกร้องต่อสู้ และเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลานาน 100 ปี แต่สำหรับในประเทศไทยนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เริ่มมาจากกลุ่มบุคคลซึ่งเรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ที่ประกอบด้วยผู้ก่อการที่ผ่านการศึกษามาจากประเทศตะวันตก และได้เล็งเห็นคุณประโยชน์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงได้ก่อการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น ซึ่งในขณะนั้นคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่เคยเรียกร้องต้องการประชาธิปไตยเหมือนอย่างในตะวันตก สภาพการเมืองของไทยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้ก่อให้เกิดปัญหาการสืบทอดอำนาจโดยทหารและข้าราชการระดับสูงเป็นฝ่ายที่กุมอำนาจทางการเมืองมาโดยตลอด และนอกจากนี้ยังเกิดกบฏและรัฐประหารบ่อยครั้งจนกลายเป็นกลไกสืบทอดอำนาจ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นิสิตนักศึกษาได้พากันลุกขึ้นต่อต้านรัฐบาลเผด็จการซึ่งผูกขาดอำนาจการปกครองประเทศ ใช้อำนาจบริหารประเทศอย่างไม่โปร่งใส และมีที่ท่าว่าจะสืบทอดอำนาจต่อไปเรื่อย ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยได้รัฐบาลพระราชทาน เกิดสภาพว่างรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง บรรยากาศประชาธิปไตยเป็นไปอย่างกว้าง แต่ก็ยังล้มลุกคลุกคลานเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน (นิยม รัฐอมฤต, 2540, หน้า 21-22)

เมื่อพิจารณาถึงสภาพของการเมืองไทยในปัจจุบันจะพบว่าสภาพปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่เราปรับเอาระบบประชาธิปไตยเข้ามาใช้โดยที่ไม่มีการปรับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคมและวัฒนธรรมตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศ และที่สำคัญไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน แต่กลับไปลอกเลียนแบบประชาธิปไตยของตะวันตกซึ่งมีพื้นฐานหรือ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยที่มิได้นำหลักการหรือเจตนารมณ์ของประชาธิปไตยมาใช้ แต่นำมาใช้เพียงแค่รูปแบบ โครงสร้างทางการปกครองเท่านั้น จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีลักษณะประชาธิปไตยที่ผิดเพี้ยนไปจากประชาธิปไตยในประเทศต้นแบบ

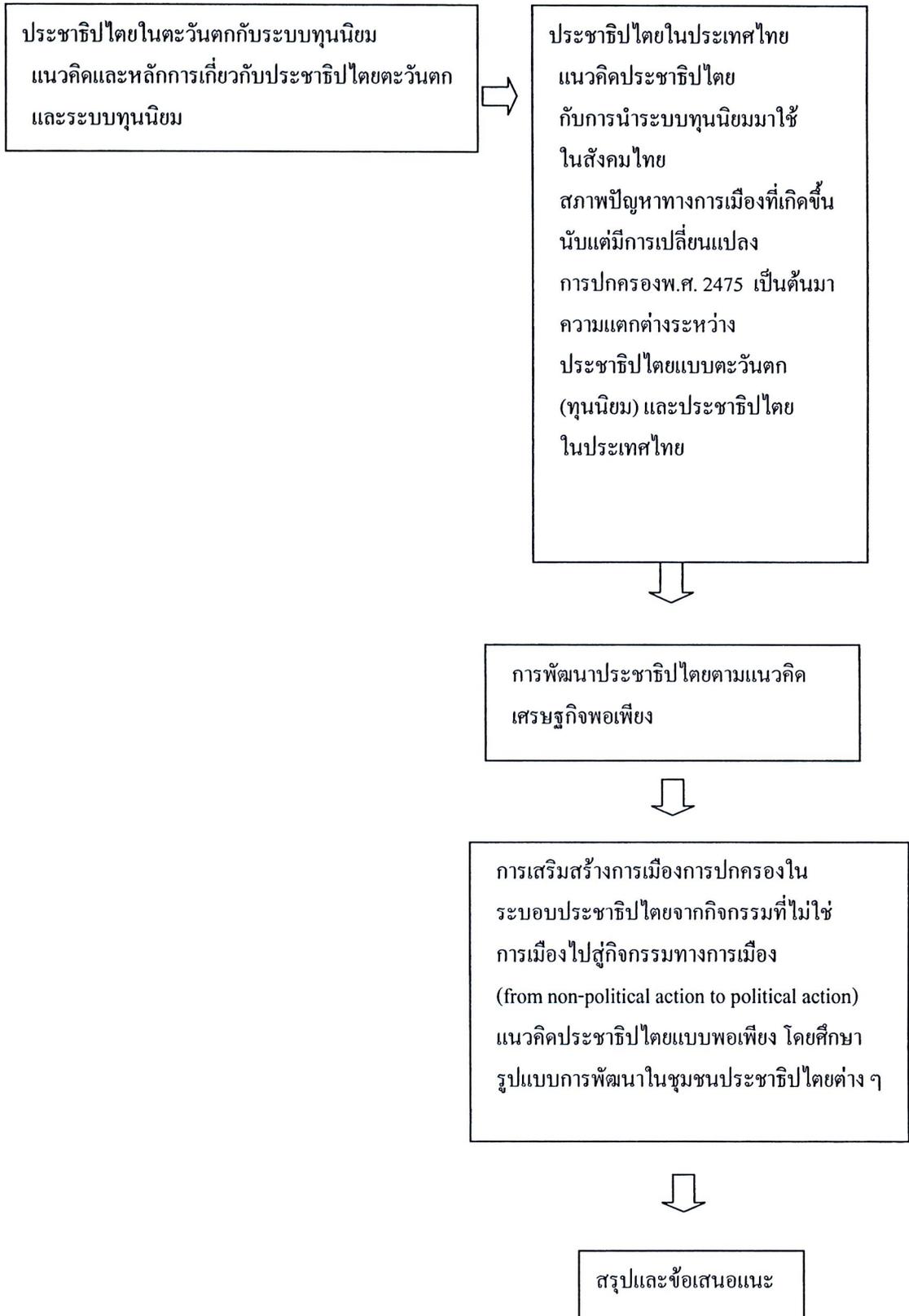
ประชาธิปไตยทุนนิยมซึ่งมีประเทศในตะวันตกเป็นต้นแบบนั้น ยึดถือหลักการเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค การมุ่งสู่การแข่งขันและการสะสมทุน เน้นวัตถุนิยมสำหรับในประเทศไทยนั้น มีพื้นฐานและโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นระบบที่บุคคลสองฝ่ายมีสถานภาพทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันแต่อยู่ด้วยกันได้ เพราะมีลักษณะต่างตอบแทนกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ฝ่ายผู้อุปถัมภ์มีทรัพยากรในครอบครองมากกว่า เช่น มีทรัพย์สินเงินทอง ที่ดิน ออานาจมากกว่า จึงสามารถอุปการะและคุ้มครองผู้รับการอุปถัมภ์จากการถูกกดขี่จากผู้อื่น ในทางเศรษฐกิจ เน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลตอบแทนกัน พึ่งพาอาศัยกัน และเน้นทางด้านจิตใจเป็นหลัก (นวพร เรื่องสกุล, 2548, หน้า 2; รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2536, หน้า 13-14) ความหมายของระบบอุปถัมภ์ดังกล่าวจึงขัดแย้งกับหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่ว่าด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จะเห็นได้ว่าประชาธิปไตยแบบตะวันตกนั้น เป็นระบอบการเมืองที่มีไว้เพื่อป้องกันและส่งเสริมระบบทุนนิยมและตอบสนองต่อความต้องการของนายทุนและชนชั้นกลาง ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นคนระดับล่างซึ่งมีฐานะยากจน การเข้ามาของประชาธิปไตยทุนนิยมจึงยิ่งทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น ยิ่งทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคมมากขึ้น การเข้ามาของระบบดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องและไม่ตอบสนองต่อสภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ และเป็นที่มาของปัญหาอื่น ๆ ในสังคมเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพด้านเกษตรกรรมมากกว่าด้านอุตสาหกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมาะกับการทำเกษตร ดังนั้น ชีวิตความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่

ยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอกับการดำรงชีวิต มีฐานะความเป็นอยู่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ระหว่างคนรวยกับคนจน ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เพื่อช่วยให้ประชาชนเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงตามสภาพที่เป็นอยู่ ยึดหลักทางสายกลางคือความพอเพียง รู้จักความพอเหมาะ พอดี พอควรกับสภาพฐานะของตน และมีการร่วมมือกันในชุมชน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ได้ลอกเลียนมาจากประเทศในตะวันตกว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมของประเทศไทยหรือไม่เพียงใด และควรนำมาใช้ในลักษณะสายกลาง หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบพอเพียง” โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยและให้มีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนในสังคม จึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องได้รับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง อันจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจทางการเมืองได้ถูกต้อง (อุดม ตะนังสูงเนิน, 2535, หน้า 9) พร้อมกับนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงพระราชทานให้แก่ประชาชนไทยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาชุมชนต้นแบบที่มีการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน และสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตามหลักการในระบอบประชาธิปไตยเป็นกรณีศึกษา (case study) ความสำเร็จของชุมชนดังกล่าวไม่ได้เริ่มจากการเน้นการสร้างประชาธิปไตยแต่เริ่มจากการรวมกลุ่มทำกิจกรรมและขยายกิจกรรมไปเรื่อย ๆ ท้ายที่สุดจึงมีการตั้งสภาองค์กรชุมชน นับได้ว่าเป็นแนวทางที่ถูกเหมาะสมในการเสริมสร้าง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการมีประชาธิปไตย ก็คือใช้เป็นวิธีการหรือหนทางที่จะจัดการกับวิถีชีวิตของตนเอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ประชาธิปไตยแบบพหุเพียงในประเทศไทย” เป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหา ที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลในการนำการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีแบบอย่างมาจากประเทศในตะวันตกมาใช้กับโครงสร้างของสังคมไทย ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับสังคมตะวันตก การศึกษาเรื่องดังกล่าวจึงมีความเกี่ยวข้องกับระหว่างรัฐกับสังคม กล่าวคือเป็นความเกี่ยวข้องกันระหว่างรัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและครอบคลุมประเด็น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่จะศึกษาดังรายละเอียดในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการนำแนวคิดประชาธิปไตยแบบตะวันตก (ทุนนิยม) เข้ามาใช้ในสังคมไทย
2. ศึกษาแนวคิดและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของการนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้กับสังคมไทย
3. ศึกษาแนวคิดการเสริมสร้างการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จากกิจกรรมที่ไม่ใช่การเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมือง (from non-political action to political action)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ประชาธิปไตยแบบพอเพียงในประเทศไทย (sufficiency democracy in Thailand) เป็นการศึกษาถึงแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน และชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย การศึกษาครั้งนี้แบ่งเนื้อหาเป็น 7 บท ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- บทที่ 1 บทนำ: สภาพปัญหาและความเป็นมาของระบอบประชาธิปไตย
- บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 ประชาธิปไตยในตะวันตกกับระบบทุนนิยม แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับประชาธิปไตยตะวันตกและระบบทุนนิยม
- บทที่ 4 ประชาธิปไตยในประเทศไทย แนวคิดประชาธิปไตยกับการนำระบบทุนนิยมมาใช้ในสังคมไทย สภาพปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ความแตกต่างระหว่างประชาธิปไตยแบบตะวันตก (ทุนนิยม) และประชาธิปไตยในประเทศไทย

บทที่ 5 การพัฒนาประชาธิปไตยตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ความแตกต่างระหว่างประชาธิปไตยแบบตะวันตก (ทุนนิยม) และประชาธิปไตยแบบพอเพียง

บทที่ 6 การเสริมสร้างการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจากกิจกรรมที่ไม่ใช่การเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมือง แนวคิดประชาธิปไตยแบบพอเพียง โดยศึกษารูปแบบการพัฒนาในชุมชนประชาธิปไตยต่าง ๆ ดังนี้ (1) ชุมชนบ้านดงจีเหล็ก อ. เมือง จ. ปราจีนบุรี (2) ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม้เรียง กลุ่มเกษตรกรทำสวนไม้เรียง กลุ่มแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อสุขภาพ จ. นครศรีธรรมราช (3) บ้านหนองกลางดง จ. ประจวบคีรีขันธ์ (4) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์บ้านนาอีสาน กลุ่มอิฐดินบ้านนาอีสาน จ. ฉะเชิงเทรา (5) หัวสำโรง อ. ท่าม่วง จ. กาญจนบุรี (6) ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ต. น้ำเค็ม อ. ตะกั่วป่า จ. พังงา (7) สถาบันพัฒนาระบบการออมเพื่อสุขภาพและสวัสดิการชุมชน จ. ลำปาง (8) ชุมชน ต. เกาะหมาก อ. ปากพะยูน จ. พัทลุง (9) ธนาคารความคิด ผลผลิตคน อ. กระนวน จ. ขอนแก่น (10) เครือข่ายฮักเมืองน่าน จ. น่าน และ (11) เครือข่ายอินแปง จ. สกลนคร

บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ เป็นการนำเสนอสภาพปัญหาที่เกิดจากการนำแนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในสังคมไทย ได้แก่ แนวคิดประชาธิปไตยทุนนิยมแนวคิดและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดการเสริมสร้างการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจากกิจกรรมที่ไม่ใช่การเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมือง (from non-political action to political action) ที่ได้จากการศึกษาชุมชนต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาธิปไตย (democracy) หมายถึง การปกครองระบอบหนึ่ง ซึ่งเป็น การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน คำว่าประชาชนในที่นี้ มิได้หมายความว่าเฉพาะกลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่หมายถึงปวงชนทั้งชาติ ปวงชนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกันและอย่างเสมอภาคกัน (ชานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520, หน้า 1-5)

2. ระบบอุปถัมภ์ (patronage system) หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ที่บุคคลสองฝ่าย ที่มีสถานภาพทางสังคมไม่เท่าเทียมกัน แต่สามารถอยู่ด้วยกันได้ เพราะมีลักษณะต่างตอบแทนกันและกันมีผลประโยชน์ร่วมกัน ฝ่ายผู้อุปถัมภ์จะมีทรัพยากรในครอบครองมากกว่า เช่น มีทรัพย์สิน เงินทอง ที่ดิน อำนวยมากกว่า จึงสามารถให้การอุปการะและคุ้มครองแก่ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ ส่วนผู้ได้รับการอุปถัมภ์ก็ตอบแทน ด้วยการเป็นฐานสนับสนุนทางการเมืองต่อผู้อุปถัมภ์ ความสัมพันธ์นี้ยั่งยืนเพราะผู้ให้มีคุณธรรม และผู้รับมีความภักดี

3. ระบบทุนนิยม (capitalism) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ถือว่าการเป็นเจ้าของ และการลงทุนในการผลิตเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน โดยยอมให้ผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจมีโอกาสแข่งขันกัน ในทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใด ตามความสามารถและความปรารถนาของแต่ละคน ระบบเศรษฐกิจมีคุณลักษณะสำคัญคือ ยอมรับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและการผลิตของบุคคล และมีเสรีภาพในการประกอบการทางธุรกิจ โดยเน้นการแข่งขันเพื่อการแสวงหาผลกำไรจากการดำเนินงานทางธุรกิจ (จรรยา สุภาพ, 2538, หน้า 71-72)

4. เศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) เป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นความพอเพียง ความพออยู่พอกิน และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ความพอเพียงดังกล่าวตั้งอยู่บนหลักการของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกได้ ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียรและสติปัญญา (ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์, ฅัญฐพงษ์ ทองภักดี, อดิศร์ อิศรางกูรณ อยุธยา, วิทยา เจียรพันธ์, ฐิติพร ศิริพันธ์ พันธเสน, ฐิติพล ภักดีวิชและคนอื่น ๆ, 2552, หน้า 17-19)

5. ประชาธิปไตยแบบพอเพียงในประเทศไทย เป็นการดำเนินกิจกรรมที่ชาวบ้านจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง ด้วยวิธีการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการอาศัยความสัมพันธ์แบบดั้งเดิม ไม่จำเป็นว่าจะต้องจัด โครงสร้างหรือวิธีการทำงานแบบประชาธิปไตย แต่เน้นการสร้าง ความพอเพียง และความเข้มแข็งของชุมชนให้อยู่ได้ โดยพึ่งพาดลาคให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน ไม่เน้น

ด้านวัตถุประสงค์หรือการสะสมทุนแต่เน้นด้านจิตใจ การสร้างและส่งเสริมประชาธิปไตยแบบพอเพียงในประเทศไทยทำได้โดยการปลดปล่อยประชาชนให้รอดพ้นจากการตกอยู่ในสถานะการอุปถัมภ์ของระบอบการเมืองที่ใช้นโยบายประชานิยมเป็นเครื่องมือในระดับชุมชนประชาธิปไตยแบบพอเพียงสามารถเกิดขึ้นได้จากการร่วมกันทำกิจกรรมที่พึงรัฐให้น้อยลง และการให้ชุมชนจัดการตนเองมากกว่าที่จะให้องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2554ข)

6. กิจกรรมทางการเมือง (political action) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันเพื่ออำนาจและผลประโยชน์

7. กิจกรรมที่ไม่ใช่การเมือง (non-political action) หมายถึง กิจกรรมสาธารณะที่ประชาชนร่วมกันทำโดยปราศจากการแสวงหาอำนาจ และผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ประสบการณ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมเหล่านี้มีผลทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของการนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศไทยและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
2. ทำให้เข้าใจและสามารถนำแนวคิดและหลักการในระบบประชาธิปไตย ระบบทุนนิยม และระบบเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการประยุกต์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และนำไปสู่การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาทางการเมืองต่อไป
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ไม่ใช่การเมืองแล้วจึงค่อยไปสู่กิจกรรมทางการเมือง

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (quality research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลทำด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล แนวคิดจากเอกสาร ตำราวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ เทปโทรทัศน์ รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ คุชฎินิพนธ์ วารสารและจุลสารของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทย แนวคิดของการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของไทย แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง และชุมชนต้นประชาธิปไตย

2. การสัมภาษณ์ (interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และจดบันทึกคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนจากกิจกรรมที่ไม่ใช่การเมือง เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับ เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาเป็นชุมชนเรียนรู้ที่จะปกครองตนเองและพึ่งพาตนเองได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจึงขยายไปสู่กิจกรรมทางการเมือง เช่น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตามหลักการในระบอบประชาธิปไตย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ประกอบกับเครื่องบันทึกเสียงแบบ MP3 และอุปกรณ์ในการจัดบันทึกข้อมูลอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ในเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำผลที่ได้มาอธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์และแนวทางในการเสริมสร้างการพัฒนาทางการเมืองการปกครองของไทยไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม